

Tájékoztató a parlagfű-mentesítéssel kapcsolatos 2011. évi feladatok végrehajtásáról, valamint a 2012. évi parlagfűszezonra való felkészülésről, a végrehajtással összefüggő kérdésekről

Dr. Kardeván Endre államtitkár (Vidékfejlesztési Minisztérium)

Az Országgyűlés Fenntartható Fejlődés Bizottsága és a Magyar Növényvédelmi Társaság közös szervezésében megrendezésre kerülő „Nemzeti-Nemzetközi Parlagfű Napon” 2012. június 14-én elhangzott felszólalása

Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság!

A parlagfűvel fertőzött területek csökkentése, azaz a súlyosan allergén gyomnövény pollenszámának drasztikus csökkentése kiemelt, társadalmi összefogást igénylő feladat. A Kormány az elmúlt évek mentesítési tapasztalatait alapul véve a 2010. évben komplex stratégia kidolgozását kezdeményezte.

A Vidékfejlesztési Minisztériumban 2010 szeptemberében megalakult a Parlagfű Munkacsoport, melynek kiemelt feladata a Parlagfű Mentesítési Program kidolgozása volt. A parlagfűvel fertőzött területek csökkentését célzó Vidékfejlesztési Minisztériumi stratégia elfogadására 2011 tavaszán került sor.

A VM stratégiát kiegészítve az érintett társmisztériumok (KIM, NEFMI, BM, NGM), ill. az Allergia Parlagfű Kerekasztal véleményével készül a kormány-előterjesztés, azaz a komplex parlagfű-mentesítési program, amely a hatóság, a civil szervezetek, és a gazdálkodók véleményét is figyelembe véve összefoglalja a szükséges intézkedéseket. Magyarország Parlagfű Elleni Rövid és Középtávú Védekezési Akciótervéről szóló kormány-előterjesztés a végső egyeztetés fázisában van, hamarosan elfogadásra kerül.

Először röviden beszámolok a 2011. évi megvalósult intézkedésekről, programokról, majd ismertetem a 2012. évre tervezett programokat a parlagfű terjedésének és visszaszorításának érdekében.

A Magyar Növényvédő Mérnöki és Növényorvosi Kamara szervezésében a 2011. év telén, illetve az idei év tavasszal célzottan parlagfű-mentesítés céljából országosan 3948 fő vett részt szakmai oktatáson. A résztvevők 90 %-a növényvédelmi képzettséggel nem rendelkező gazdálkodó volt.

Az önkéntes mentesítésre vonatkozó felhívásoknak folyamatos a megjelenése a különböző média felületeken, szaksajtóban, illetve az illetékes szakhatóságokon keresztül.

2011 tavaszán, 205 önkormányzat nyert a Vidékfejlesztési Minisztérium által kiírt „Parlagfűmentes település” című pályázaton. A nyertes önkormányzatok 250 ezer forint vissza nem térintendő támogatásban részesültek. A program nemzeti összefogásra szólított fel, amelynek alappillére az önkéntes jogkövető magatartásra nevelés, a közösségi felelősségvállalás erősítése és gyommentesítési kampányok szervezése.

Az idei évben a 2011-es eredményes szereplés után a Vidékfejlesztési Minisztérium újra képviselteti magát a Sziget Fesztivál „Civil Szigetén”, ahol a fiatalok figyelemfelkeltő, szórakoztató módon, tájékoztató jellegű, a parlagfű elleni stratégiához kapcsolódó hasznos információkat, tájékoztatást kapnak.

A Vidékfejlesztési Minisztérium részéről a 2011. évben kiemelt szerepet kapott az *Országos Aerobiológiai Hálózat* működésének támogatása is, hiszen a lakosságot közvetlenül érintő naprakész információ szolgáltatása igen fontos feladat. A 2012. évben tervezzük a pollenterhelésre vonatkozó adatszolgáltatás és riasztási rendszer hatékonyabbá tételét. Az EUPOL elnevezésű COST Program¹ célja az allergén pollent termelő növények egészségi hatásának, elterjedésének, pollenszórásának és termelésének vizsgálata. A program keretében külföldön már elindult a parlagfű allergiás betegek napi tüneteinek naplózása önkéntes részvétel alapján. Tervek szerint 2012. évben Magyarországon is elkezdődik az adatgyűjtés.

¹ az allergén pollent termelő növények egészségi hatásának, elterjedésének, pollenszórásának és termelésének vizsgálata

Az európai régióban Magyarországnak, mint a legfertőzöttebb országnak, kulcsszerepe van a parlagfű-mentesítés területén. A genfi székhelyű Nemzetközi Parlagfű Társaság jelenlegi elnöke Dr. Kőmíves Tamás, a Magyar Tudományos Akadémia tagja, így személye által közvetíteni tudjuk a parlagfű-mentesítésben szerzett tapasztalatainkat, illetve a stratégiaalkotás, döntés előkészítés során kiemelten alapozhatunk a Társaság szakmai tapasztalataira.

A Vidékfejlesztési Minisztérium és a Kormány a közvetlenül rendelkezésre álló források többszörösét fordította, fordítja közfoglalkoztatásra. A 2011. évben sikeresen lebonyolított és megvalósult közmunka programokat folytatva indokolt a programban végzett feladatok kiszélesítése a parlagfű elleni védekezéssel.

Az összehangolt kormányzati munka jegyében a 2011. évi szezonban a Vidékfejlesztési Minisztérium önkormányzatok számára kiírt „Parlagfű-mentes Település” pályázata mellett a Nemzetgazdasági Minisztérium is pályázatot hirdetett az országos közfoglalkoztatási program támogatására meghívásos úton, a parlagfű által legfertőzöttebb kistérségek számára. A közfoglalkoztatás következő területei vettek részt a parlagfű-mentesítésben tavaly, melyekhez kapcsolódóan bemutatom az idei évre tervezett, kibővített programokat.

A 2011. évben megvalósult, illetve a 2012. évre a közfoglalkoztatás keretében tervezett parlagfű mentesítési programok:

1. Közfoglalkoztatás a Vízügyi szektorban

Az ár és belvízi megelőző védekezést szolgáló programokban a területi vízgazdálkodási- és az árvízvédelmi létesítményeknél (gátak, az ártéri területek és a csatornák) a parlagfű virágzását irtással előzik meg. Már a 2011-es évi közfoglalkoztatási programban is kiemelt feladatként szerepelt ezeken a területeken a parlagfű és egyéb allergén gyomnövények irtása. A vízügyi igazgatóságok a 2012. évben napi 8 órában 20 508 fő közfoglalkoztatottat alkalmaznak. A vízi társulatok által közfoglalkoztatás keretében foglalkoztatott létszám 7 706 fő.

2. Erdészeti közfoglalkoztatási program

A parlagfű irtása fontos cél lehet a magán és állami erdészetek közfoglalkoztatási programjaiban is, különösen a friss tuskózással megbolygatott területeken és az erdőszéleken, árkok mentén. Külön figyelmet kell fordítani az elmúlt két-három évben (2009-2011) körülbelül 15.000 hektáron megvalósult erdőtelepítésekre, ahol a parlagfű megjelenésére kell számítani. Ezen területek parlagfű-mentesítése során a kaszálás a legmegfelelőbb védekezési mód. A fő cél az őshonos flóra kialakulása, amely a kapálás, illetve a terület újbóli megbolygatása miatt nem, vagy csak soká fejlődne ki. 2011. évben már célkitűzés volt a parlagfű irtása. Az állami erdőgazdaságok 2012. évben közfoglalkoztatás keretében 7 917 fő közfoglalkoztatásához kaptak támogatást. Az erdészeti területeken dolgozó közfoglalkoztatottak munkaköri leírásában szerepel a parlagfű elleni védekezés, a parlagfű-mentesítés.

3. Közfoglalkoztatás a Nemzeti Park Igazgatóságoknál

Hazánk mind a 10 nemzeti parkjában folyik közfoglalkoztatási program. Itt is kiemelt szerephez juthat a közfoglalkoztatási program keretében az invazív, allergén gyomnövények eltávolítása a természetes ökoszisztémából. Alapvető feladat annak megakadályozása, hogy a parlagfű ezeken a területeken megjelenjen vagy elszaporodjon. Állami feladat a nemzeti parkok, védett természeti területek rendben tartása, amellyel példát lehet mutatni más területek parlagfű mentességének elérése és megtartása tekintetében. A 2011. évben a nemzeti parkokban 350 fő közfoglalkoztatására nyílt lehetőség. 2012. évben közfoglalkoztatás keretében alkalmazott 513 fő munkaköri leírása tartalmazza a védett területek parlagfű mentesítését.

4. Közmunka, Közfoglalkoztatás a közutak mentén

A közutak mentén továbbra is kiemelt feladatként kell kezelni a gyommentesítést, parlagfű-irtást. Az állami tulajdonban, illetve használatban lévő területeken továbbra is indokolt a közfoglalkoztatottak alkalmazása, és a 2011. évi tapasztalatok alapján célszerű megemelni a foglalkoztatott közmunkások számát. Azonban a Magyar Közút Nonprofit Zrt. részéről a közmunkaprogram önrészéhez szükséges 934,1 MFt 2012. évben nem áll rendelkezésre.

5. Közfoglalkoztatás a parlagfűvel legfertőzöttebb 50 kistérségben

2011. év június közepén célzott közfoglalkoztatási program indult parlagfű-mentesítésre az ország ötven, parlagfűvel legfertőzöttebb kistérségében. A program sikeresen lezárult. 2012. évben 94 hátrányos helyzetű kistérségében indított startmunka mintaprogram mezőgazdasági projektjében résztvevő közfoglalkoztatott munkaköri leírásában szerepel a parlagfű-mentesítési tevékenység. A mezőgazdasági programelemben 15 278 fő vesz részt. A mezőgazdasági földutak karbantartása programelemben 11.965 fő, a belvízelvezetés programelemben 17.915 fő és a belterületi közúthálózat javítása programelemben 7.284 fő került alkalmazásra az említett kistérségekben. A mezőgazdasági projekt keretében a kifejezetten veszélyeztetett kapás kultúrák sorközeiben kapálással megoldható a parlagfű irtása.

6. Célzott program a parlagfűvel erősen és közepesen fertőzött területeken

2011. június közepén a Nemzetgazdasági Minisztérium által meghívásos pályázat útján 50 kistérségben indult parlagfű-mentesítési program. A 2012. évben a Belügyminisztérium támogatásában a Nemzeti Foglalkoztatási Alapból 66 kistérségben a kistérségi többcélú társulások által 2012. május 6. napjától 2012. augusztus 5. napjáig tartó időszakban 1.300 fő közfoglalkoztatott valósít meg fő feladatként parlagfű-mentesítést.

A védekezés virágzás előtt kézi gyomlálással történik, játszóterek, parkok, szórvány előfordulásos parlagfű élőhelyek mentesítésénél. A nagyobb, összefüggő fertőzött területeken kaszálással, kapálással lehet védekezni. Növényvédő szerek alkalmazására kizárólag növényorvos szakirányító² javaslatára, megfelelő képesítéssel rendelkező szakember felügyeletével, abban az esetben kerülhet sor, ha a

² A biztonságos növényvédő szer használat és a kockázatok minimálisra történő csökkentésére érdekében Magyarországon, a világon egyedülálló módon, már az 1960-as években elindult a felsőfokú növényvédelmi szakoktatás, amelynek tantervébe több, mint 10 éve épült be a **növényorvos** képzés. A hazai mezőgazdasági üzemekben nemzetközileg is elismert, magas színvonalon mintegy háromezer aktív növényvédő szakmérnök, növényorvos részvételével valósul meg a növényvédelmi és növény-egészségügyi ismeretek gyakorlati alkalmazása. A növényorvosi foglalkozás szerepel Központi Statisztikai Hivatal Foglalkozások Egységes Osztályozási Rendszerében (FEOR), 2242 számon.

közfoglalkoztatottak megfelelő munkavédelmi oktatásban részesültek.

A hosszú távú cél megvalósításához, a parlagfű drasztikus mértékű visszaszorításához elengedhetetlen a folyamatos társadalmi tudatformálás, amelynek alapja, hogy a parlagfű-problémával a diákok minél fiatalabb korban találkozzanak. Ennek érdekében szükséges a parlagfű mentesítés kérdésének beépítése az alaptantervbe az oktatás valamennyi szintjén – az óvodától a felsőoktatásig – kötelező jelleggel, környezet illetve biológia órán kiemelten kell foglalkozni a parlagfű felismerésével, biológiájával és az ellene való védekezés fontosságával.

A mezőgazdasági, fő pollenadó területek parlagfű mentesítése érdekében a szakmaközi szervezetek aktív bevonásával növénytermesztési, technológiai, parlagfű mentesítési és prevenciós ismereteket kell átadni a gazdálkodóknak.

Megvizsgáljuk a kötelező növényorvos szakirányító alkalmazásának lehetőségét adott területnagyságot meghaladó gazdálkodók esetén.

A hatósági eljárásban közreműködő szervezetektől és a lakosságtól érkező bejelentések kezelésének hatékonyabbá, valamint a hatósági eljárások gyorsabbá és pontosabbá tétele érdekében 2012-ben olyan országos szintű Parlagfű Bejelentő Rendszer (PBR) fejlesztése kezdődött meg, ami az interneten illetve mobil telefonon érkező lakossági bejelentéseket fogadja, feldolgozza, és azokat a már eddig is jól működő hatósági ügyintézészt szolgáló Parlagfű Információs Rendszernek (PIR) továbbítja. A parlagfű elleni küzdelemben a lakossággal való együttműködésnek ez a formája kiegészíti a hivatal kapacitásait, és erősíti a társadalmi presztízsét.

A parlagfű fertőzöttség visszaszorítását elsősorban a földhasználók jogkövető magatartása eredményezheti, ezért a hatósági eljárás erősítése mellett szükség van mind a földhasználók, mind az állampolgárok folyamatos tájékoztatására, valamint az önkéntes jogkövető magatartás kialakítására és társadalmi felelősségvállalásra.

Mindenkinek tisztában kell lennie azzal, hogy a végső célt – a pollenzám jelentős csökkentését – egyik napról a másikra nem lehet elérni, hosszú, kitartó és következetes, a társadalom minden tagjának aktív részvételét igénylő feladatok állnak előttünk.

Köszönöm a figyelmet.

Budapest, 2012. június 14.